

שניים אוחזין ב'מתיבתא'

האחד מגיד-שיעור מפורסם והשני מנהל מרכז קניות ענק. והחיבור ביניהם: 'מתיבתא' ו'שפה ברורה' של ממלכת התורה 'עזר והדר' | סופר 'המבשר' הלך לבקר כל אחד מהם במקום עבודתו, ואת שניהם יחדיו בבית-המדרש וחזר עם תוכנות מאל"פיות

יקותיאל יהודה גניז'

נשגשתי אותם כלילה, לאחר שעת הלימוד הקבועה ב'חברותא', לא היה כל-כך שוני ביניהם. שניהם אברכים חסידיים, עם כובע סמט וחליפה ארוכה. שניהם מדברים באידיש מתגלגלת. האחד במבטא אמריקני מתגלגל והשני במבטא ארץ-ישראלי. הם סיימו עוד שעה קבועה של לימוד משותף. לא סתם שעה קבועה. אלא קביעות של ברזל לה.

ברם, כשיצאתי לפגוש אותם במקום הימצאם בחיי המעשה, מצאתי הבדל של שמים וארץ.

יחי ההברל

המבוגר שביניהם. ר' שמחה נקרא לו (למרות שאין זהו שמו האמתי, כמובן), זה עם המבטא האמריקאי, משמש כמגיד-שיעור ללימוד העיון בישיבה גבוהה מכובדת מאד. החליפה המכובדת, שחורה-כהה עם עיטורים משובצים עדינים, היא חלק מסדר יומן הכללי.

אפילו רגע אחד לא יושב ר' שמחה לכד. הוא כל הזמן מוקף בתלמידים. בחורים צעירים, חלקם עם סנטר חף מרישום זקן. הם שואלים תוך כדי נפנופי ידיים נמרצים. הוא משיב. הם שואלים שוב והוא משיב שוב. הדין התורני הופך לקולני, ספרים מובאים לשולחן וקול התורה מהדהד ברמה.

מאוחר יותר הוא יכנס אל ממלכתו הפרטית: חדר השיעורים המרווח שיהפוך לצפוף כאשר עשרות תלמידים יגדשו כל פינה בו. והוא, כמצביא תורני שגיא, יעמוד וימסור דברי ראשונים ואחרונים מתוך בהירות אין קץ. יעורר סערות, יחולל דיונים תלמודיים, ויסיים רק כאשר אחרון המשתתפים ינהגו בראשו לאות כי הוא אכן הבין על בורים את דברי הראשונים והאחרונים השופכים אור מחודש על הסוגיא התלמודית.

הצעיר יותר ב'חברותא', לו עניק שם עראי: ר' שלמה, רוח אחרת עמו. "לא זכיתי להיות מחובשי ספסלי בית המדרש", הוא אומר לי באנחה כשאני פוגש אותו במקומו הטבעי, במרכז הקניית הגדול שהוא מנהל בכישרון רב. פה הוא לא חרש במגבעתו החסידית, גם לא עם החליפה הארוכה. פה הוא על תקן 'מנהל המתורצץ מפינה לפינה, יושב שעות עם ספקים וצריך להתמודד מול טורים פיננסיים שצוות רואי החשבון מגישים לו בתדירות גבוהה.

"שלמה הוא ראש של גמרא", מחיך רואה הוא חשבון המרכזי, יהודי שלא זכה לשמור תורה ומצוות, אבל יודע להעריך את הברק המוחי שהתלמוד היהודי מעניק ללומדיו.

וכך, כאשר קולו של ר' שמחה לוהט בסערה ומסביר דקדוק בדברי ה'לחם משנה', דקדוק המשנה את הסוגייה כולה בשלוש מאות ושישים מעלות, נישא קולו של ר' שלמה הנוף באחד העובדים שהיה

כפסע לפני שחולל נזק כלכלי גדול למרכז הקנית, מתוך חוסר שימת לב.

זהו עולמותיהם השונים כל-כך של השניים. על פניו הקשר בין השניים הוא 'קשר אילוסטריצה', שני המצולמים פחות נכנסים לתוך מסגרת של תמונה אחת.

ללמוד ב'מתיבתא' דתלמודא, ולהבין ב'שפה ברורה'

אבל כשאני פוגש אותם כלילה, בבית המדרש. הם יושבים שם, כמו החברים הכי טובים (והם באמת החברים הכי טובים). לצד כוסות קפה הם מתענגים בשעתם היומית המקודשת.

את ה'חברותא' ביניהם הם קבעו כבר לפני למעלה משבע שנים. עם תחילת לימוד המחזור הנוכחי ב'דף היומי'. ר' שמחה שימש עדיין כ'משיב' בישיבה, ואילו ר' שלמה עוד היה עובד זוטר יחסית במרכז הקניות. שבע שנים חלפו, שניהם העפילו בסולם משרתם, ושניהם גם מסיימים יחדיו את התלמוד כולו.

"האמת - מתוודה ר' שמחה, המגיד שיעור המדופלם - את היישר כוח האמיתי אנחנו חייבים ליהודי מורם מעם. שזיכיתי אפילו להכירו אישית. מדובר איפה בנשיא ממלכת התורה 'עזר והדר', הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א אב"ד 'באר משה' במונסי, הוא המקים והמחולל של כל האימפריה האדירה הזו.

ה יש ב'מתיבתא' שהיא העפילה אל קצה פירמידת עולם ההנגשה והביאור התורני?

נסביר בקווים קצרים ונשים מחיצות וורבליות בין עולמות התוכן הנשגבות המאחדות את כרכי 'מתיבתא':

תשעה עולמות עשירים שוכנים בתוך כל אחד מכרכי 'מתיבתא'. כל עולם מהווה צוהר תורני רב פארות בפני עצמו. כל אחד מאותם עולמות, מהווה בעצם 'פרויקט ענק' בפני עצמו. כאשר על ההוצאה לאור של הכרכים כולם שקדו מעל 400 תלמידי חכמים ותופשי ישיבה בהדרכתו ותחת עינו הפקוחה של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, ריש 'מתיבתא' דעזר והדר, שזם מלאכת כבירים מפוארת ומשובחת זו והובילה לדבר המבורך ביותר שידע עולם התורה.

הרובד התלמודי הראשון, הוא המכונה ביאורי הגמרא. מדובר כמובן בפירוש המשולב המוכר לכל, הביאור המשתלב בין תיבות הוויותיהם של התנאים והאמוראים ומביאים כל אחד אל הבנת הסוגיה. מדובר בביאורים צחים ומתומצתים על דרך הפשט, ולמרות זאת גם לומדים מובהקים המכירים היטב את מהלכיה של הסוגיה

יכולו להפיק ממנו חידושים ברמת ההבנה המדוקדקת. רבדים נוספים הם ביאורי רש"י וביאורי התוספות, ביאורים הבנויים משעות רבות של עמל, המה מציגים את הסברות והדקויות הן בהבנת פירושו של רש"י הקדוש, פירוש הנראה לפעמים פשוט אולם טומן בחובו אינספור שיטות וסברות והן בהבנת פירושם של בעלי התוספות, פירוש המלא בשיטות שלפעמים קשות להבנה. שלושה רבדים אלה, מעניקים לכל לומד את האפשרות ללמוד את הגמרא, הרש"י והתוספות, עם ביאור תמציתי השווה לכל נפש. רבדים אלה פותחים בעצם את פתח השער הראשי אל העולם התלמודי.

משעומדים על הבנתה של הסוגיה, משימה אפשרית בעליל בסיוע הביאורים המשובבים. אפשר להיכנס רובד לפנים מרובד. כאן עומד בפני הלומד, המדור הייחודי בסגנונו, זה הנלמד בשקיקה על ידי כל החפץ להגיה לבהירות מושלמת בסוגיה הנלמדת - מדור ילקוט ביאורים. מדובר בילקוט ביאורים המקיף את השיטות העיקריות בראשונים ובאחרונים המעלים את כל הנקודות התינות להתעכבות בעת לימוד הסוגיה, ומבארות דרכן באר היטב כל תיבה וכל משפט שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

מקסימום בהירות. שיא של הבנה. אני המאושר באדם!

דעתו עלך 'מתיבתא'

שותפו ללימוד. ר' שלמה, יותר ניחן בכושר ניהולי ופחות בכושר טרורי, אבל הוא עדיין מוצא את המילים להסביר את עמדתו שלו:

"אני דווקא משתמש עם 'מותג הבת' של 'מתיבתא', הלא הוא ה'שפה ברורה'.

לא זכיתי שתהיה עתי פנויה בידי יתר שמה. בסוף הוא מוצא את ההגדרה הנכונה (אחרי הכל מדובר במגיד שיעור בעל שיעור קומה):

"בשבייל להכין שיעור שמכיל רק חמש-שש מהלכים בספרי הראשונים והאחרונים, היו צרכים לעמול משך ימים, לשבת על כל הספרים, עד שנמצא הרעיון הנכון והתגבש השיעור לתפארה. כיום, אין גבול להיכן אפשר להגיע. פותחים את המדור הייעודי ב'מתיבתא' והופכים ל'תלמידי חכמים' אמיתיים תוך מספר שעות. לא יאומן, ממש, לא יאומן. מי שלא ניסה, לא מבין מה זה. לצאת מסוגיה עם

יצירת הענק 'מתיבתא' | קווים לדמותה

עולם בפני עצמו הוא המדור אוצר עיונים. אוצר של ממש לכל מעיין. אוצר זה הריהו יצירת מופת גאונית המהווה מעין אנציקלופדיה המתמקדת בערכים תלמודיים הנלמדים בסוגיות. על הנושא המוצג בנויים בבנייה מאוזנת ואדריכלית, כל שיטות רבותינו הראשונים והאחרונים, הלומד באוצר העיונים לא יעזוב את כרך ה'מתיבתא' עב הכרס שבידיו עד שיגיע לתכלית ההבנה בנושא התלמודי בו הוא עוסק.

גם היקום ההלכתי נפרש בפני ההוגה ב'מתיבתא'. זאת בשתי מדורים נפלאים וייחודיים. אליבא דהלכתא - פסקאות מדורות המיוסדות בעיקרן על 'עין משפט', מציבות בפני הלומד את התהוות ההלכה הפסוקה מתוך הסוגיה הנלמדת. לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. הלומד משתתף בדרכי טווייתה של ההלכה הנפסקת למעשה מתוך דברי חז"ל אותם למד זה עתה. המדור ההלכתי הנוסף, הנו פניני הלכה - המציב פנינה הלכתית למעשה מכל סוגיה נלמדת, בצורה מרתקת ומעוררת השראה. אל כל אלה מתוסף גם תמצית הדף, סיכום בהיר וקליל של דפי הגמרא, כזה המסוכם בקולמוסיהם של תלמידי חכמים ידועי שם המתמחים שנים בסיכום תמציתי ובהיר. 'תמצית הדף' מגבשת במוחו של הלומד את הסוגיה כולה, על כל נכניה ופיתוליה, דבר דבור על אופנו. וכפרפת הפת חותם את הכרך, הרובד האגדתי, כפתור ופרח, ילקוט נבחר של דברי אגדה המושכים את הלב, בהם ביאור גדולי הדורות את דברי הגמרא, מלוקט ומבורר בקפידה מתוך ספריהם של מאורי ישראל לדורותיהם.

עולמות תוכן מבוארים אלה, מלווים את התלמוד כולו, דף אחר דף. וכשמגיעים למסכתות מוקשות יותר, משלבת 'מתיבתא' אמצעי עזר נוספים, ערוכים ומעוצבים ברמה הגבוהה ביותר. כך הם מדורי 'ההוד וההדר', הכוללים תמונות צבע המיועדות ללומדים בכל הגילאים ומבהירים את הסוגיות הקשות שבמסכתות יבמות, או סוכה או מסכתות וסוגיות אחרות שהתמונות והתרשימים מעפילה את ההבנה אל שירים חדשים ופסגות חדשות. וכך הם עזרים נלווים נוספים הפותחים עוד ועוד שערים בהיכל התלמוד המהודר. כמו החיבור 'מרחבי רקיע' המצורף אל מסכת 'ראש השנה' ומביא את הלומד להבין כדבעי את מהלכיהם של גרמי השמים ורזי האסטרונומיה.

ובמשפט אחד:

מתיבתא פרצה דרך חדשה המגישה את התלמוד הקדוש, לכל לומד באשר הוא!

"כש'לומדים עם פחות הבנה - הלימוד הופך למייגע וחסר שמחה. וכש'לומדים עם ביאור כה בהיר ונהיר - הלימוד הופך למשהו מתוק שכל היום רק מחכים מתי הוא יגיע"

"אני זוכה עכשיו לסיים את הש"ס מתוך ידיעה והבנה. פשוט הבנתי כל סוגיה, כל דעה כל 'מאן דאמר', לאורך כל שבע וחצי השנים שחלפנו. גם במסכתות בסדר קדשים"

מגיעים עד הלום. לא היינו זוכים לסיים את התלמוד כולו. כי כש'לומדים עם פחות הבנה - הלימוד הופך למייגע וחסר שמחה. וכש'לומדים עם ביאור כה בהיר ונהיר - הלימוד הופך למשהו מתוק שכל היום רק מחכים מתי הוא יגיע... ההבנה הרבה שקיבלנו, ה'געשמאק', ואפילו הווארטים היפים שיינו מלקטים מדי יום ישי, בעת הלימוד הקבוע (ביום שיש הם לומדים בשעות הצהריים), על מנת להגיש מהם באוזני בני הבית, בסעודות השבת - כל אלה העניקו לנו את הדרך ואת היכולת להגיע עד הלום."

ר' שמחה שולף פתק כתוב בכתב יד, ואומר בחיך: "הנה נוסח מיוחד שאפילו הכנתי לעצמי לקראת סיום הש"ס."

הנוסח -

הדרן עלך תלמוד בבלי בביאור מתיבתא, והדרן עלך. דעתן עלך 'מתיבתא' ודעתך עלך ---